

LITEVSKÝ FREKVENTATIV (Būtasis dažninis laikas)

DERIVAČNÍ SCHÉMA:

Kmen infinitivu – ė	+ -dav-	+ #	-au	-ome
			-ai	-ote
				-o

kalbėti, kãba, kalbėjo → kalbė- ė + -dav- + # → kalbėdavau, kalbėdavai [...]
sėdėti, sėdi, sėdėjo → sėdė- ė + -dav- + # → sėdėdavau, sėdėdavai [...]
rašyti, rãšo, rãšė → rašy- ė + -dav- + # → rašydavau, rašydavai [...]

Frekventativní tvary vždy přebírají prozodickou charakteristiku infinitivu. Frekventativem vyjadřujeme opakovanou činnost v minulosti, pokud kadence opakování není určena nebo není známa.

VÝKLAD:

a) „**Frekventativem se vyjadřuje opakovaná činnost v minulosti [...]**“ Tzn., použijeme frekventativu, pokud chceme zdůraznit periodicitu činnosti. Sémantika frekventativu vynikne při srovnání s préteritem, který periodicitu nezdůrazňuje:

Vasarą *važiudavome* prie jūros. // Vasarą *važiavome* prie jūros.

Studentai *skaitydavo* tekstus. // Studentai *skaitė* tekstus.

Mama *darydavo* tešlą ir *kepėdavo* pyragą. // Mama *darė* tešlą ir *kepė* pyragą.

b) „**[...], pokud kadence opakování není určena nebo není známa.**“ Tzn., použijeme frekventativu, pokud nechceme(nemůžeme) upřesnit, kolikrát činnost se v minulosti opakovala. Opačně: pokud alespoň přibližně určíme, kolikrát v minulosti k dotyčné činnosti došlo, použije se préteritum, por.:

Mes dažnai *važiudavome* pas močiutę.

Mes tris (penkis, kelis) kartus *važiavome* pas močiutę.

Studentai kasdien *rašydavo* testus.

Studentai tris (penkis, kelis) kartus *rašė* testus.

Mama vakarais *darydavo* tešlą ir *kepėdavo* pyragą.

Mama tris (penkis, kelis) kartus *darė* tešlą ir *kepė* pyragą.

c) **Synonymie frekventativa a préterita**

Oba časy spadají do sémantického prostoru vyjadřování minulosti a jejich rozdíl vyjadřuje základní protiklad „opakované“ a „neopakované“ činnosti v minulosti. Pokud se tento protiklad zruší, vzniká synonymie frekventativa a préterita. K tomu dochází zejména:

1. pokud je obtížné určit, zda činnost byla „opakovaná“ či „neopakovaná“, např.:

Anksčiau studentai *studijuodavo* lotynų ir graikų kalbas.

≈ Anksčiau studentai *studijavo* lotynų ir graikų kalbas.

Lietuva *eksportuodavo* medų, o *importuodavo* metalus.

≈ Lietuva *eksportavo* medų, o *importavo* metalus.

Senovėje žmonės *rašydavo* plunksnomis.

≈ Senovėje žmonės *rašė* plunksnomis.

2. pokud použijeme dodatečných prostředků pro vyjadřování periodicity:

Mes dažnai *važiudavome* prie jūros. ≈ Mes dažnai *važiavome* prie jūros.

Studentai retkarčiais *skaitydavo* tekstus. ≈ Studentai retkarčiais *skaitė* tekstus.

Mama kai kada *darydavo* tešlą ir *kepėdavo* pyragą. ≈ Mama kai kada *darė* tešlą ir *kepė* pyragą.

Zde použitá slova *dažnai* (často), *retkarčiais* (občas) a *kai kada* (někdy) vyjadřují periodicitu a spolu s préteritními tvary vytvářejí konstrukce, které jsou schopné plnit funkci frekventativu. Pokud zmíněná dodatečná slova vypustíme, zanikne rovněž synonymie:

Mes *važiudavome* prie jūros. ≠ Mes *važiavome* prie jūros.

Studentai *skaitydavo* tekstus. ≠ Studentai *skaitė* tekstus.

Mama *darydavo* tešlą ir *kepėdavo* pyragą. ≠ Mama *darė* tešlą ir *kepė* pyragą.

CVIČENÍ:

Doplňte mezery préteritem nebo frekventativem uvedených slov

Kai Saulius buvo mažas, dažnai (žaisti) _____ su draugais kieme. Jie (žaisti) _____ krepšinį, (važinėti) _____ dviračiais, (eiti) _____ maudytis. Mokykloje jie dažnai (rašyti) _____ diktantus ir (skaityti) _____ daug knygų.

Kai Saulius (užaugti) _____, jis (pradėti) _____ studijuoti universitete. Saulius kasdien (eiti) _____ į fizikos fakultetą. Čia jis pusę metų (studijuoti) _____ kvantinę fiziką.

Kartą Saulius (perskaityti) _____ knygą apie Čekiją. Knyga jam labai (patikti) _____. Po dviejų mėnesių Saulius (iškeliauti) _____ į Prahą. Ten jis (gyventi) _____ dvi savaites. Saulius (eiti) _____ į muziejus, (važinėti) _____ metro ir dažnai (gerti) _____ čekišką alų. Čekijoje (būti) _____ puiku!

Po to Saulius dar kelis kartus (būti) _____ Čekijoje. Kai jis (atvažiuoti) _____, stotyje jį visada (pasitikti) _____ draugai. Saulius (aplankyti) _____ Brno, Pilzeną, Olomoucę ir kitus šalies miestus.